

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՍՈՒՐԲ ԵՐԿՐՈՒՄ

Երուսաղեմի հայոց ամենապատիւ տ. Եղիշե սրբազան պատրիարքի եղբայրական սիրալիր հրավերով Հայոց Հայրապետի Երուսաղեմ երկրորդ այցելությունը մեծ ու կարևոր իրադարձություն էր մեր ազգային-եկեղեցական ժամանակակից տարեգրության մեջ:

Նորին Սուրբ Օծությունը ա. Էջմիածնից մեկնում էր Երուսաղեմ ոչ միայն «յուխտ և յերկրպագութիւն» սուրբ քաղաքի քրիստոսակոյն վայրերին և նվիրական սրբություններին, այլ նաև մեծահանդես շքով կատարելու սուրբ Հարության տաճարի հայկական մասի նորոգված և վերաշինված խորանների նավակատիքն ու օծումը, ինչպես նաև պաշտոնական բացումը՝ սրբոց Հակոբյանց վանքի հանդիպակաց տարածուն հողամասի վրա բարձրացած Ալեքս և Մարի Մանուկյանների անունը կրող Ժատանգավորաց վարժարանի և ընծայարանի նորակառույց շենքի, որը հայկական իր գեղեցիկ ճարտարապետությամբ հանդիսանում է փառավոր ու շքեղ մի նոր վկայություն սուրբ քաղաքի մեջ հայ եկեղեցու ու մեր ժողովրդի դարավոր ներկայության:

ԺԱՄՍԱՆՈՒՄ ԱՄՄԱՆ

Հունիսի 20-ին, ուրբաթ օրը, ժամը 17-ին, Վեհափառ Հայրապետը ոտք դրեց Հորդանանի Հաշիմական թագավորության մայրաքաղաք Ամման:

Սույն ուղևորության ժամանակ Հայոց Հայրապետին ընկերակցում էին Արևմտյան Եվրոպայի հայրապետական պատվիրակ և Ֆրանսիայի հայոց առաջնորդ տ. Սերովբե արքեպ. Մանուկյանը, Արարատյան թեմի առաջ-

ԵՐՈՒՍՏԱՂԵՄԻ ՀԱՅՈՑ Տ. ԵՂԻՇԵ ՊԱՏՐԻԱՐԺ

նորդական փոխանորդ **տ. Կոմիտաս արքեպ. Տեր-Ստեփանյանը**, Գերագույն հոգևոր խորհրդի անդամ ու ժողովրդական նկարիչ **Գրիգոր Խանջյանը**, «Էջմիածին» ամսագրի խմբագրապետ ու հոգևոր ճեմարանի ավագ դասախոս **Արթուր Հատիտյանը** և **Անանիա արքեպ. Արաքսյանը**՝ որպես գալականակիր:

Հոռմի միջազգային օդանավակայանում հայրապետական շքախմբի անդամներին միացան նաև ԱՄՆ-ից նոր ժամանած Հյուսիսային Ամերիկայի հայոց արևմտյան թեմի առաջնորդ **տ. Թորգոմ արքեպ. Մանուկյանը**, արևելյան թեմի առաջնորդ **տ. Վաչե եպս. Հովսեփյանը**, **տ. Սիոն արքեպ. Մանուկյանը**, Դեմոքրատի հայոց հոգևոր հովիվ **տ. Փառեն վրդ. Ավետիքյանը**, Կլիվլենդի հայոց հոգևոր հովիվ **տ. Տիրան քնն. Փափազյանը**, ուխտավորների մի մեծ խումբ, որի կազմում էին սուրբ Աթոռի բարերար տեր և տիկին **Հարություն Թադոսյանները**, **պրոֆ. Ավետիս Սանճյանը**, **պրոֆ. Վազգեն Բարսեղյանը**, **պրոֆ. Վարդգես Մկրտչյանը**, **պրոֆ. Դենիզ Փափազյանը**, «Արմինյըն ռիփորթըր» թերթի խմբագիր **Եղվարդ Պողոսյանը** և ուրիշներ:

Փարիզից Հայոց Հայրապետին ուղեկցում էին նաև այլ ուխտավորներ, ֆրանսահայ թեմի ծանոթ անձնավորություններ՝ այդ թվում Մայր Աթոռի բարերար տեր և տիկին **Գևորգ—Ռոզա Պազրճյանները**, **Կարպիս Ճևկարյանը**, տեր և տիկին **Համազասպ—Ալիս Մոմճյանները**, տեր և տիկին **Մուշեղ—Արմենուհի Ճերահյանները**, տեր և տիկին **Սուրեն—Մերի Գործունյանները** և ուրիշներ:

Ամմանում **տ. Եղիշե սրբազան պատրիարք** հոր անմիջական ղեկավարությամբ և գլխավորությամբ ամեն ինչ կատարվել էր Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետին դիմավորելու և ողջունելու համար՝ Նրա բարձր անձնավորությանը, դիրքին և հեղինակությանն արժանավայել շքով և հարգանքով:

Ժամեր առաջ Ամմանի միջազգային օդանավակայանում հավաքված հոծ բազմությունն Ամմանից, Երուսաղեմից, Բեյրութից, Դամասկոսից, Հալեպից, Պարսկաստանից, Ստամբուլից, ԱՄՆ-ից անհամբեր սպասում էր Հայոց Հայրապետի շնորհաբեր գալստյանը:

Չափ ու սահման չունեղ ժողովրդի, սրբոց Հակոբյանց զինվորյալ միաբանության անդամների ուրախությունն ու խանդավառությունը:

Բոլորի շրթների վրա թրթռում էին երկու քաղցր անուններ՝ **սուրբ Էջմիածին** և **Հայոց Հայրապետ**, երկու խորհրդանշական բառեր, որոնք իրենց մեջ ամփոփում էին բոլոր ներկաների սերը, երախտագիտությունը, հոգեկան բերկրանքն ու ազգային հպարտությունը, երկու սրբազան խորհրդանշաններ, որոնք սփյուռքի ողջ տարածքի վրա միշտ էլ լույս է օրհնություն են բաշխում հայ բազմությունների հայրենակարոտ հոգիներին Երևանից մինչև Մոսկվա, Եվրոպայից մինչև հեռավոր ափերն Ամերիկայի, Աֆրիկայի և Ասիայի:

Հորդանանի հայ համայնքը ևս, մեծով ու փոքրով, ոգևորված և ուրախությամբ սպասում էր Հայոց Հայրապետի շնորհաբեր ժամանմանը տեղի հոգևոր հովիվ **տ. Անուշավան վրդ. Զոչանյանի** գլխավորությամբ:

Ամենապատիվ սրբազան հոր գլխավորությամբ Ամմանի օդանավակայանում էին սրբոց Հակոբյանց վանքի միաբանության ներկայացուցիչներ **տ. Ծահե արքեպ. Աճեմյանը**, **տ. Աղան**, **տ. Նուրհան**, **տ. Վահան**, **տ. Գեղարդ**, **տ. Վիգեն** վարդապետները, քույր եկեղեցիների բարձրաստի-

նան ներկայացուցիչներ, պետական պատասխանատու պաշտոնատարներ, ազգային-համայնքային կազմակերպությունների անդամներ, արաբական մամուլի և հեռուստատեսության ներկայացուցիչներ ու բազմահազար հայ և արաբ ժողովուրդ:

Ժամը 19.30-ին ինքնաթիռը խաղաղ վայրէջք կատարեց Ամմանի օդանավակայանում: Ինքնաթիռի կամրջակի վրա վերջապես երևաց մեծ և ցանկալի Հյուրը, վեղար ի գլուխ, հայրապետական գավազան ի ձեռին, Իր պարթև հասակով և բարեհամբույր ժպիտով՝ շրջապատված Իր բազմամարդ շքախմբի անդամներով:

Հայոց Հայրապետը, երկրորդ անգամ լինելով, ոտք դրեց Հորդանանի արաբ թագավորության հյուրընկալ հողի վրա, երկիր, որը հայ ժողովրդի հետ կապված է բարեկամության, եղբայրության սրտագին ու սալանդական կապերով:

Երուսաղեմի **ամենապատիվ սրբազան պատրիարք հայրը** մոտեցավ Հայոց Հայրապետին և եղբայրական ջերմ սիրով ողջունեց Նրա օրհնաբեր ժամանումը Ամման:

Արծաթե ափսեի մեջ Հայոց Հայրապետին ներկայացվեց սուրբ երկրի սալանդական աղն ու հացը՝ ի նշան խաղաղության, բարեկամության և սրտաբաց հյուրասիրության: Հայոց Հայրապետն օրհնեց հյուրընկալ երկրի առատությունը խորհրդանշող այս բարիքները:

Երկու փոքր սևաչյա հայ աղջնակներ բուրումնավետ ծաղկեփնջեր մատուցեցին Հայոց Հայրապետին, մինչ մի անգամ ևս պեկոծվեց օդանավակայանում հավաքված բազմությունը, ու թնդացին ուրախության աղաղակները և բացականչությունները:

Այնուհետև սրբազան պատրիարք Հայրը Հայոց Հայրապետին ներկայացրեց պաշտոնական անձանց, հոգևոր պետերին, որոնք եկել էին ողջունելու Նորին Սրբությանը և բաժանելու հայ ժողովրդի ուրախությունը:

Ժողովրդական խանդավառ և ցնծագին ծափողջույնների տակ **Վեհափառ Հայրապետն** առաջնորդվեց օդանավակայանի ընդունելությանց դահլիճ, ուր, հանուն Հորդանանի Նորին Վեհափառություն **Հուսեին Բ թագավորի**, Հայոց Հայրապետի ժամանումն Ամման ողջունեց Հորդանանի արտաքին գործերի մինիստրության պրոտոկոլի տնօրեն **Մուհդասամ Բիլբեսին**:

Հայոց Հայրապետը և պրոտոկոլի հարգելի տնօրենը փոխանակեցին ողջույնի և բարիգալստյան ջերմ խոսքեր: Հայոց Հայրապետն այս առթիվ ասաց. «Երկրորդ անգամ է, որ կայցեղենք Հորդանանի այս օրհնյալ և բարի երկիրը: Մեր առաջին այցելութենեն անմոռանալի հիշատակներ կպահենք: Կհիշենք միշտ Նորին Վեհափառություն Հուսեին Բ քաջակորով ու հայրենասեր թագավորի բարի ժպիտը: Ընդունեցեք, պարոն տնօրեն, Մեր սրտագին շնորհակալությունն այս ջերմ դիմավորման համար և հաճեցեք Մեր օրհնությունները և ողջույնը հաղորդել Նորին Վեհափառությանը, արքայական ընտանիքին, Հորդանանի բարեպաշտ, աստվածասեր արաբ ժողովրդին: Թող Աստված խաղաղության, արդարության և բարօրության մեջ պահե-պահպանե այս օրհնյալ երկիրը իր թագավորով, իր ժողովուրդով, երկիր, որու հովանիին ներքև իր կազմակերպված եկեղեցական, մշակութային կյանքով խաղաղ և ապահով կապրի նաև Հորդանանի մեր հայ համայնքը»:

Այստեղ Հայոց Հայրապետին ողջունեց և բարի գալուստ մաղթեց նաև Հորդանանում Սովետական Միության դեսպան **Ալեքսեյ Լ. Վորոնինը**:

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ, ՀՈՐԴԱՆԱՆՈՒՄ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԴԵՊՈՒՆ Ա. Լ. ՎՈՐՈՆԻՆԸ ԱՄՍԿՆ

Հյուրասիրությունից հետո Վեհափառ Հայրապետը և սրբազան պատրիարքը Նորին Վեհափառություն Հուսեին թագավորի անձնական ինքնաշարժով, զինվորական պատվո ջոկատի ուղեկցությամբ և ինքնաշարժերի մեծ շքերթով առաջնորդվեց Ամմանի «Ինտերկոնտինենտալ» հյուրանոցի ութերորդ հարկ, ուր մասնավոր հարկաբաժին էր հատկացվել Նրան: Սույն հյուրանոցում իջևանեցին նաև հայրապետական բազմամարդ շքախմբի անդամները և հյուրերն ու ուխտավորները:

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ԱՄՄԱՆՈՒՄ, ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏԱՆԸ

Հունիսի 20-ին, ուրբաթ օրը, երեկոյան ժամը 20-ին, Ամմանում Սովետական Միության դեսպան **Ա. Լ. Վորոնինը**, ի պատիվ Հայոց Հայրապետի, Ամմանի դեսպանատան գեղեցիկ և զով այգում կազմակերպեց մեծ ընդունելություն, որին ներկա եղան ավելի քան երեք հարյուր հրավիրյալներ, այդ թվում՝ Ամմանում դիվանագիտական մարմինների ներկայացուցիչներ, պետական բարձրաստիճան անձնավորություններ, միևնույն կերպով, զինվորական ղեկավարներ, մահմեդական և քրիստոնյա հոգևոր պետեր:

Ընդունելությանը ներկա էին նաև հայրապետական շքախմբի անդամները, Եվրոպայից, Ամերիկայից, Լիբանանից, Սիրիայից այս առթիվ Ամման ժամանած բոլոր հայ հոգևորականները, ուխտավորները, սուրբ Աթոռի միաբանները, Ամմանի հայ համայնքի ներկայացուցիչները, տեղական արաբ մամուլի, հեռուստատեսության թղթակիցներ և այլ հյուրեր:

Հայոց Հայրապետը և մեծահարգ պարոն դեսպանը, այգու պաշտոնական մուտքի առաջ կանգնած, դիմավորեցին և ընդունեցին հարգարժան հյուրերին և ապա նույն ձևով ճանապարհեցին ընդունելությունից հետո:

Ընդունելությունն անցավ բացառիկ ջերմ ու սրտագին մթնոլորտում, արաբ, հայ և սովետական ժողովուրդների բարեկամության ոգով:

ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ

Հունիսի 21-ին, շաբաթ օրը, առավոտյան ժամը 9.30-ին, Վեհափառ Հայրապետը հյուրանոցի Իր հարկաբաժնում ընդունեց այցելությունն այս առթիվ Բեյրութից ժամանած հասարակական ծանոթ գործիչ և հարգված մտավորական պրոֆ. **Բարունակ Թովմասյանի**՝ ընկերակցությամբ իր տիկնոջ՝ **Անժել Թովմասյանի**, և Մայր Աթոռի միաբան **տ. Գևորգ Ծ. վրդ. Կարախյանի**:

Ավելի ուշ Վեհափառ Հայրապետը ընդունեց Բեյրութի Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության տիկնանց հանձնաժողովի անդամ **տկն. Սաթենիկ Մանուկյանի** և օրիորդ **Իվոն Գասարճյանի** այցելությունները:

Ժամը 10.30-ին Վեհափառ Հայրապետն ընդունեց այցելությունն այս առթիվ Ամման եկած Դամասկոսի թեմի առաջնորդ **տ. Ոսկան Ծ. վրդ. Գալբակյանի**, Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության տեղական վարչության անդամ և ազգային-գավառական ժողովի ատենապետ **դոկտ. Լևոն Յագուպյանի**, քաղաքական ժողովի անդամ **Կարախյա Առաքելյանի**, «Թեքելյան» մշակութային միության վարչական անդամներ **Գ. Բարսեղյանի**, **Մ. Գևորգյանի**, **Ժ. Գրիգորյանի** և այլոց, որոնք պաշտոնապես եկել էին ողջունելու Հայոց Հայրապետին:

Ավելի ուշ Վեհափառ Հայրապետն ընդունեց նաև այցելությունը Դամասկոսի Թարգմանչաց ազգային վարժարանի տնօրեն **Տիրան Ակինյանի**:

ԱՅՑ ՆՈՐԻՆ ԲԱՐՁՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈՐԴԱՆԱՆԻ ԳԱՀԱԺԱՌԱՆԳ ՀԱՍԱՆ ԻԾԵԱՆԻՆ

Հունիսի 21-ին, շաբաթ օրը, առավոտյան ժամը 11-ին, **Հայոց Հայրապետը** և **Երուսաղեմի հայոց սրբազան պատրիարքը** մեծ շքախմբով այցելեցին Ռադադան պալատում Հորդանանի գահաժառանգ Նորին Բարձրություն **Հասան իշխանին**:

Նորին Վեհափառություն **Հուսեին** թագավորը պաշտոնական այցով գտնվում էր երկրից դուրս: Նորին Վեհափառությունը սակայն ջերմ ցանկություն էր հայտնել իր վերադարձին Ամման անպայման հանդիպում ունենալ **Հայոց Հայրապետի** հետ:

Գահաժառանգ **իշխանին** տրված սույն այցելության ժամանակ **Հայոց Հայրապետին** և սրբազան պատրիարքին ողջկցում էին այս ստորիվ Ամման ժամանած հայ եկեղեցու բարձրաստիճան հոգևորականներ, հայրապետական շքախմբի անդամները, սուրբ Աթոռի միաբանները, Ամմանի հայ գաղութի ներկայացուցիչները, ինչպես նաև բոլոր հայ հյուրերը՝ ավելի քան հիսուն հոգի:

Հայոց Հայրապետը, նախքան իր հանդիպումը գահաժառանգին, պալատի շրջափակում գտնվող **Աբդուլահ** և **Դալլահ** հայասեր արքաների դամբարաններին ծաղկեպսակներ զետեղեց: Այստեղ Նորին Սրբությունը, ամենապատիվ պատրիարքը և հայրապետական շքախմբի բոլոր անդամները մի պահ լուռությամբ հարգեցին հիշատակը հանգուցյալ թագավորների:

Այնուհետև **Հայոց Հայրապետին** և սրբազան պատրիարքին ընդունեց Նորին բարձրություն գահաժառանգ **Հասան իշխանը**: Տեղի ունեցավ ջերմ գրույց, որի ընթացքում բարիգալստյան և ողջունի սրտագին խոսքեր փոխանակեցին **Հայոց Հայրապետը** և գահաժառանգ **իշխանը**: Գահաժառանգ **իշխանն** իր խոսքի մեջ ասաց. «Մեծ ուրախություն և գոհունակություն է պատճառում մեզ հայոց կրոնապետի այս երկրորդ այցելությունը սուրբ Երուսաղեմ: Դուք ևս մեզ չափ մեծ կարևորություն եք տալիս սուրբ Երկրին: Ցանկանում եմ Ձեզ հաջող ուխտագնացություն»:

ՀՈՐԴԱՆԱՆԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԸ ՊԱՏՎՈՒՄ Է ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ

Հունիսի 21-ին, շաբաթ օրը, երեկոյան ժամը 21-ին, Հորդանանի **Հայոց հոգևոր տեսչությունն** ու հայ համայնքը **Վեհափառ Հայրապետի** պատվին կազմակերպեցին բարիգալստյան ջերմ ընդունելություն, **Հուսեին** թագավորի անվան մարզավանի շքեղ դահլիճում: Ընդունելությանը ներկա եղան ավելի քան հարյուր հիսուն հրավիրյալներ, այդ թվում նաև Սովետական Միության դեսպան **Ա. Լ. Վորոնինը** և այլ պետական պաշտոնական անձնավորություններ:

Սեղանն օրհնեց **Վեհափառ Հայրապետը**: Դահլիճում շուտով ստեղծվեց հայրենասիրական խանդավառ մթնոլորտ:

Ընդունելության ժամանակ սկս. **Մարի Գործունյանը** խոր ապրումով արտասանեց Սիլվա Կապուտիկյանի «Խոսք իմ որդուն» բանաստեղծությունը: Այնուհետև Ամմանի և շրջակայքի հայոց հոգևոր հովիվ **տ. Անուշավան վրդ. Զոչանյանը**, հանուն համայնքի, հետևյալ գեղեցիկ ողերձով ողջունեց **Հայոց Հայրապետի** օրհնաբեր ներկայությունը:

«Վեհափառ Տեր,

Այս պատմական և եզակի պահուն, բառերը կպակսին արտահայտելու այն խորունկ հրմլանքը, որ կզգա հորդանանահայությունը, Ձերդ Վեհափառության շնորհաբեր ծամանումովը Ամման:

Այսօր տոնական օր է մեզ համար: Արդյոք պիտի կարենա՞մ հավատարիմ թարգմանը ըլլալ հորդանանահայությանը, որ ինձի պատենությունը կրնձայն Ձերդ Վեհափառության ուղղելու բարի գալուստի և հավատարմության այս մեկ քանի խոսքերը: Հայ ժողովուրդը, որ կապրի Հորդանանի մեջ ազատ և երջանիկ, շնորհիվ արաբ ժողովուրդի ասպնջական ոգիին և Հուսեին թագավորի արդարամիտ կառավարության ղեկավարության, իր խորունկ սերն և հավատարմությունը կհալտնե Ձեր անձին և հայ հավատքի կեդրոն Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի հանդեպ: Բացառիկ առաքիկություններով և բարեմասնություններով օծոված Ձեր կյանքին ու գործունեության ի տես, մեր սրտերեն կբարձրանան երախտագիտական և ջերմ որդիական խորունկ զգացումներ:

Վեհափառ Տեր, Ձեր գահակալության առաջին իսկ օրերին վերաշինեցիք, պայծառացուցիք Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը, որուն կմնան հառած մեր բոլորին նայվածքները, մեր սրտերն ու հոգիները, իբրև հայ ժողովուրդի միասնականության խորհրդանիշ:

Ձեր Վեհափառ անձին ընդմեջեն շողաց այն ջերմացնող հաղորդակցությունը, որ կու գար Մայր հայրենիքի և Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի խորունկ ակունքներեն:

Ձեր հայրենանվեր գործունեության ընթացքին, Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը ապրեցավ իր հոգևոր, մշակութային և շինարարական զարթոնքը: Այս բոլոր շքեղ իրագործումները, իրենց ներշնչումը ստացան ազգին, եկեղեցիին և հայրենիքին հանդեպ ունեցած Ձեր բոլորանվեր ծառայութենեն:

Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը մեր գերագույն սիրույն և պաշտամունքին խորհրդանիշն է: Ս. Էջմիածինը ոգեկան անքեկանելի կոթողն է մեր հոգիներուն մեջ: Անվերապահ է մեր հավատարմությունը դեպի Լուսավորչի Աթոռը և անոր առաքելաշաղկի գահակալը: Ձեր բարձր հովանավորության ներքև թող անի, բարգավաճի Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը, թող սփռե լույս և ջերմություն՝ մեզ կապելով վերածնած հայրենիքին:

Վերածնված հայրենիքը և Մայր Աթոռ ս. Էջմիածինը ձուլման, ապագայնացման դեմ մեզ պահող երկու ուլծերն են: Ձեր սույն այցելությունը հոգեկան մխիթարության անփոխարինելի առիթ մը եղավ: Զխնայեցիք Ձեր կորովը սփյուռքահայության և հայրենի ժողովրդին կապերը ամրապնդելու: Հայրենի աշխարհը Ձեր անձով մեզի շոշափելի իրականություն դարձավ: Ամեն տեղ տարիք Մայր հայրենիքի և Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի սրբությունները:

Աղոթենք որ բարձրյալն Աստված Ձեզի պարգևե հովվապետական երկար և բեղուն տարիներ, լուսավոր հեռապատկերներով՝ ի պայծառություն և ի բարգավաճումն Հայաստանյայց մեծ եկեղեցվո. «Տէ՛ր, միշտ անշարժ պահեա զԱթոռ Հայկազնեսյս, և պայծառացո գաւազան իշխանութեան մերոյ Հայրապետին»:

Այնուհետև, պաշտոնական առաջին իսկ առիթով, Վեհափառ Հայրապետի շնորհաբեր ներկայությունը ողջունեց տ. Եղիշե սրբազան պատրիարք հայրը՝ նշելով, որ Հայոց Հայրապետն Իր հանգամանքով, իբրև Ամենայն Հայոց կաթողիկոս, մեր սրտերի թագավորն է, մեր եկեղեցու և

ժողովրդի հպարտությունը, և իր բարձր անձի մեջ խտացնում է ս. Էջմիածնի և հայրենիքի գաղափարները՝ հաղորդելով մեզ հայրենական աշխարհի քաղցրությունները և ս. Էջմիածնի օրհնությունը:

Այս մտորումների լույսի տակ պատրիարք սրբազանը, արտահայտելով բոլոր ներկաների կարոտն ու սերը, հրավիրում է Հայոց Հայրապետին տալու իր պատգամն ու օրհնությունները:

Խորապես հուզված, բայց երջանիկ ու գոհունակ, խոսք է ասում Հայոց Հայրապետը՝ բերելով ներկաներին օրհնություն իր մեծ սրտից և ս. Էջմիածնից և ողջուն Հայոց վերածնված աշխարհից:

Հայոց Հայրապետն իր խոսքի մեջ ոգեկոչում է նախ 1963 թվականի հոկտեմբերին Ամման կատարած իր առաջին այցելության վառ հիշատակները, ապա շեշտում իր երկրորդ այցելության հոգևոր, հայրենասիրական նշանակությունը, խոսում առավոտյան թագավորական պալատում գահաժառանգ Հասան իշխանին տված իր այցելության և գտած ջերմ ընդունելության մասին, ընդունելություն, որը նշանն էր որպես արտահայտություն այն խոր հարգանքի և վստահության որ տածում է արքունիքը դեպի հայ եկեղեցին, Երուսաղեմի հայոց պատրիարքությունը, դեպի ամենապատիվ սրբազան պատրիարքի սիրելի անձը և դեպի հայ ժողովուրդը:

Վեհափառ Հայրապետը բացառիկ կարևորությամբ ընդգծում է, որ 1920-ական թվականներից սկսած Հորդանանի ազնիվ և բարի ժողովուրդն իր աղն ու հացը եղբայրորեն բաժանեց հայ ժողովրդի գաղթական քեկորների հետ, որոնք ասպնջականություն, խաղաղություն և ազատություն գտան արաբական այս օրհնյալ հողի վրա և հնարավորություն ունեցան կազմակերպելու իրենց եկեղեցական, ազգային, մշակութային կյանքը: Այս հանգամանքը, շեշտեց Հայոց Հայրապետը, մխիթարությամբ և անսահման երախտագիտությամբ է լցնում մեր արտերը դեպի Հորդանանի արդարակրող թագավորը, արքունիքը, պետական իշխանությունները և ժողովուրդը:

Իր խոսքի մեջ Հայոց Հայրապետը սրտագին բարեմաղթություններ արեց հաշիմական գահի անսասանության, Նորին Վեհափառություն Հուսեյն թագավորի կենաց արևաշատության և Հորդանանի արաբ ժողովրդի ազգային ազնիվ իղձերի իրականացման համար, արդարության, մարդկային իրավունքի և խաղաղության պահպանման պայմաններում:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը Մայր Աթոռ ս. Էջմիածնի գործունեության և հայրենիքի մասին խանդավառ խաբրիկներ հաղորդելով ստեղծեց հայրենասիրական ջերմ մթնոլորտ:

Խոսեց նաև վերջերս Ռումիհիա, Բուլղարիա, Լոնդոն, Փարիզ կատարած իր այցելության հոգևոր, ազգային, հայրենասիրական նշանակության մասին:

Ոգեկոչեց Մեծ եղեռնի վաթսուն և Հաղթանակի երեսնամյակները՝ եզրակացնելով, որ այսօր հայրենի հողի վրա և սփյուռքի ողջ տարածքում կենդանի է հայ ժողովուրդն ու լավատես իր պայծառ ապագայի նկատմամբ՝ ապրելու որպես մեկ եկեղեցի ու մեկ ժողովուրդ և կյանքի կոչելու իր ազգային բոլոր երազները:

Սույն ընդունելությունն ավարտվեց խմբովին երգված Տերունական աղոթքով:

Հորդանանի հայ գաղութը հիմնվել է 1920 թվականին: Ծնորհիվ տեղի արաբ ժողովրդի ասպնջականության և հայ մարդու առհավական ձեռներեց ու աշխատասեր ոգու, հայությունը կարողացել է այս հյուրընկալ ափերի վրա

ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԵԾԱՀԱՆՂԵՍ ԹԱՓՈՐԸ ԴԵՊԻ ՍՐԲՈՑ ՀԱՎՈՐԱՅԱՆՑ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐ, ԵՐՈՒԱՍՏԱՆԻՄ

ևս ստեղծել ապահով ու բարեկեցիկ կյանք: Հայությունը գլխավորապես կենտրոնացել է Ամման մայրաքաղաքում, ուր ներկայումս ապրում են երեք հարյուր ընտանիքներ՝ մեծամասնությամբ արհեստավորներ:

Հորդանանի հայ համայնքը գտնվում է Երուսաղեմի հայոց պատրիարքության հոգևոր իրավասության ներքո: Համայնքը ղեկավարում է պատրիարքարանի կողմից նշանակված հոգևոր հովիվով: Այժմ Ամմանի հայոց հոգևոր հովիվն է տ. Անուշավան վրդ. Զոչանյանը:

Համայնքի ծոցում գոյություն ունի ման սրբազան պատրիարք հոր կողմից նշանակված տեղական մի խորհուրդ, որը հոգևոր հովիվի հետ միասին վարում է թեմի մշակութային, ազգային գործերը: Սույն խորհրդի անդամներն են ճարտարապետ Տիրան Ոսկերիչյանն ու Նուպար Գաբրիելյանը:

Ամմանի Յուզբաշյան-Կյուլպենկյան վարժարանի տեսչական, ուսուցչական կազմը և 1975 թվականի շրջանավարտները

Վերջերս Ամմանում կառուցվեց ս. Թադեոս հայկական փառավոր եկեղեցին՝ նվիրատվությամբ ամերիկահայ բարերար Հարություն Թադոսյանի:

Գաղութում գործում է ման Հայկական բարեգործական ընդհանուր միության Վահրամ Յուզբաշյան—Գալուստ Կյուլպենկյան ազգային մախսկրթարանը, ուր հաճախում են հարյուր ութսուն երկսեռ հայ մանուկներ: Դպրոցն ունի ուսուցչական ընտիր կազմ հայ և արաբ 14 դասատուներից բաղկացած: Համայնքի ծոցում գործում են ման մարզական և մշակութային միություններ՝ ԱՄՄ-ն (Ամմանի մարզական միություն) և ՀՄԸՄ-ն:

**ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳ ԵՎ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՔԱՐՈՋ
ԱՄՄԱՆԻ ՀԱՅՈՑ Ս. ԹԱԴԵՈՍ ԵՎԵՂԵՑՈՒՄ**

Հունիսի 22-ին, կիրակի: Հին տոմարով Հոգեգալստյան տոն է այսօր: Ամմանի հայոց ս. Թադեոս եկեղեցում եպիսկոպոսական հանդիսավոր ս. պատարագ է մատուցում Երուսաղեմի հայոց պատրիարքարանի ղիվանա-

պետ և Ժառանգավորաց վարժարանի ու ընծայարանի վերադառնալու **տ. Ծառն արքեպ.** **Աճեմյանը:**

Ժամը 10-ին **Վեհափառ Հայրապետը** և **տ. Եղիշե սրբազան պատրիարքը** բարձրաստիճան հոգևորականներով մուտք գործեցին եկեղեցի, որը լցված էր աղոթավոր հայ հոգիներով: Ամեն կողմ խունկ ու աղոթք, լույս և վեհություն:

Ս. պատարագի երգեցողությունը կատարում էր **ս. Աթոռի միաբանների խումբը՝** ղեկավարությամբ **տ. Թորգոմ արքեպ. Մանուկյանի:** Սուրբ սեղանին սպասարկում էին **տ. Փառեն, տ. Նուրհան, տ. Գեղարդ և տ. Վիգեն** վարդապետները:

«Հայր մեր»-ից առաջ պատարագիչ սրբազանը ողջունեց Հայոց Հայրապետի ներկայությունը և հրավիրեց Նրան իր պատգամը և օրհնությունը տալու ամսանահաշությամբ:

Իր քարոզի մեջ Հայոց Հայրապետը ոգեկոչեց հիշատակը Հոգեգալըստյան մեծ տոնի, վեր հանեց այդ դեպքի հոգևոր ու պատմական նշանակությունը եկեղեցու կյանքում՝ նշելով, որ Ավետարանի լույսը և քրիստոնեական հավատքը Հոգեգալստյան դեպքից հետո Հայաստան աշխարհ բերեցին **ս. Թադեոս** և **ս. Բարթողիմեոս** առաքյալները: Ավետարանի այդ լույսի և քրիստոնեական հավատքի հանդեպ հավատարմությունը, առաջ Վեհափառ Հայրապետը, հաճախ մահատակության գնով իսկ ձեռք բերված մեր ժողովրդի փառքի տիտղոսներից մեկն է:

Ապա իր քարոզի մեջ Հայոց Հայրապետը ոգեկոչեց անցյալում մեր պատմության տխուր էջերը և մեր օրերի ազգային, եկեղեցական ու հայրենական վերագարթոնքի փառաբանումով ոգեշնչեց բոլոր ներկաներին:

Հայրապետական սույն քարոզն ավարտվեց սրտաբուխ բարեմտություններով Հորդանանի թագավորության անասանության, նրա քաջասիրտ Հուսեին թագավորի հայրենանվեր գործունեության և աշխարհի խաղության համար:

Հավարտ **ս. պատարագի** բոլոր հավատացյալները աջահամբույրով ստացան Հայոց Հայրապետի օրհնությունները:

Ժամը 14-ին հյուրանոցի «Զարաշ» դահլիճում Հայոց Հայրապետի պատվին տրվեց ողջերթի ճաշկերույթ Հորդանանի հայ համայնքի կողմից:

Հայոց Հայրապետի ժամանումը Ամման, այս առթիվ կազմակերպված հանդիսությունները, կատարված ընդունելությունները ու այցելությունները, կիրակի օրվա **ս. պատարագն** ու հայրապետական քարոզը լայնորեն հաղորդվեցին Հորդանանի հեռուստատեսության գունավոր ծրագրով:

